SUOMEN ILMAILULIITTO

LAUSUNTO
19.9.2018

Puolustusvaliokunta
puv@eduskunta.fi

Viite: Hallituksen esitys HE 72/2018 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Suomen Ilmailuliitto toteaa, että lainmuutos on aiheellinen ja sen tarve perusteltu. Lainmuutoksen merkittävin haaste on toimivallan määrittely yleisellä alueella.

Jatkovalmistelussa on otettava huomioon uusimmat EU-tason luonnokset, joissa perinteinen näköyhteydessä tapahtuva lennokkitoiminta sekä multikoptereilla lennettävä FPV-laji erotettaisiin muusta miehittämättömästä ilmailusta. Perinteisen lennokkitoiminnan mahdollisuudet noudattaa alueellisia rajoja sekä väistää muuta toimintaa ovat paremmat kuin muussa näköyhteyden ulkopuolella tapahtuvassa miehittämättömässä ilmailussa.

Ilmailuliitto toteaa, että järjestäytyneen lennokkitoimintalajin perehdyttäminen uusiin Puolustusvoimien (Pv) toimintaa suojaaviin määräyksiin ei ole ongelma. Sen sijaan yhdistys- ja kerhomuotoisen toiminnan ulkopuolella olevat itsenäiset toimijat tarkoitusperistä riippumatta ovat merkittävä ongelma ko. lainuudistuksen, ilmatilan hallinnan ja lentoturvallisuuden kannalta.

Lain tarkoittama toimivalta tulee rajata maassa olevien kohteiden tai alueiden suojaamista varten alle 150 metriä maan pinnasta korkeudella. Voimakeinojen kohteeksi joutuvan tunnistamisen ja muihin toimenpiteisiin ryhtymisen tulee olla selkeää ja varmaa.

3.Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset
3.1. Tavoitteet

Yleisellä paikalla ja alueella toimivalta on oltava Poliisilla tai Poliisin harjoituskohtaisesti Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokselle myöntämä. Rajoitusalueen koko ja sen hallinnointiin käytetty merkistö on tiedotettava ennen tapahtumaa. Alue on esitettävä reaaliaikaisessa ilmatilannekuvassa. Tällainen tilannekuva-järjestelmä on luotava viipymättä myös muiden ilmatilan hallintaan liittyvien ongelmien vuoksi.

SUOMEN ILMAILULIITTO
Helsinki-Malmin lentoasema, 00700 Helsinki
(09) 3509 340 | sil@ilmailuliitto.fi | www.ilmailuliitto.fi

Suojattavan kohteen tai alueen määrittely

Ilmailuliitto katsoo, että miehittämättömän ilmailun kulkuun puuttumiseen liittyvät eri hallinnon alojen toimivaltuudet tulee ratkaista yhtä aikaa. Voimakeinojen käyttöön liittyen Puolustusvoimien suojattavat kohteet, rakennelmat ja laitteet on määriteltävä selkeästi ja täsmällisesti. Määrittely ei saa johtaa laajoihin muilta ilmatilan käyttäjiltä suljettuihin alueisiin.

3.2. Toteuttamisvaihtoehdot ja niiden arviointi

Puolustusvoimien toimintaan ja rakennelmiin liittyviin pysyviin kulkemisrajoituksiin maastossa on jo totuttu. Samankaltaiset selkeät ilmatilan tai toiminnan rajoitukset on helppo perehdyttää ja niitä on helppo noudattaa. Alueiden rajat tulee olla maastossa selvästi havaittavia kuviorajoja, kuten tiet, metsän reunat, urheilukenttä, kasarmialue jne. Pysyvät alueet tulee merkitä ajourien varrelle ja alueen rajoille asennetuin pysyvin merkein ja ilmailujulkaisuissa olevat kartoin. Erityisen tärkeätä se on niillä lennätyspaikoilla, joiden yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä on Pv:n pysyviä tai tilapäisiä toimintoja. Viranomaisen toimivalta ei saa ulottua lennokkitoiminta-alueen yläpuolelle.

Pv:n liikkuvan kohteen määrittelyn voi toteuttaa esimerkiksi suojaetäisyytenä rajoituksen tarkoittamasta kohteesta (pinta-alus, marssiosasto, harjoitusjoukot, rakenteet). Tämä yleismääräys olisi voimassa kohteiden kulloisestakin sijainnista riippumatta.

Reitin suojaus voisi olla reaaliaikaisesti aktivoitava ja julkaistava ilmatilalohko reitin suunnassa silloin, kun pistemäisen kohteen sijaintia ei voi tai ei haluta julkaista. (Liikenteen turvallisuusvirasto on kehittämässä UAV-toiminnan tarpeiden vuoksi alailmatilan hallintajärjestelmää (U-Space.))

3.3. keskeiset ehdotukset

Ilmailuliitto katsoo, että miehitetty matalalentotoiminta ja Puolustusvoimien muu toiminnan turvaaminen eivät ole tässä laissa yhdistettäviä näkökohtia. Miehitetyn ilmailun matalalentotoiminnan turvaaminen on huomioitu rajoittamalla miehittämätöntä ilmailua (UAV) lentoasemien läheisyydessä. Nykyisiä laaja-alaisemmat rajoitukset estävät miehittämättömän ilmailun ammattimaista ja harrastemuotoista kehittymistä.

Miehittämättömän ilmailun yleiset pelisäännöt on laadittava viipymättä. Ne helpottavat miehittämättömän ilmailun ilmatilavarausten valmistelua, niiden koordinointia suunnitteluvaiheessa ja toiminta-aikana sekä antavat muille ilmatilan käyttäjäryhmille mahdollisuuden vaikuttaa myönnettäviin varauksiin.

Pöytäkirjaaminen

Tapahtumista kirjattava pöytäkirja on oltava julkinen asiakirja tapahtuman ja paikan osalta. Tällöin miehittämättömän ilmailun toimijoilla on mahdollisuus puuttua epäkohtiin ja kehittää omaa toimintaansa. Tietoturvamääräysten taakse kätketty ja siten käyttöön jäämätön raportointi/ pöytäkirjaaminen ei palvele turvallisuuden ylläpitämistä tai kehittämistä millään tavalla, olipa kyse viranomaisesta, toimenpiteeseen ryhtyneestä Pv:n henkilöstöstä tai kaupallisesta tai harrasteyhteisön toimijasta.

Ilmailuliitto katsoo, että lain muutoksen merkittävin seikka on toimivaltuuksien myöntäminen yleiselle alueelle:

- Alue on oltava pistemäinen, selkeästi rajattu kohde.
- Alue perustetaan maassa olevien kohteiden, alueiden suojaksi.
- Poliisi on toimivaltainen viranomainen ja Puolustusvoimien/Rajavartiolaitoksen toiminta voi perustua vain Poliisin kanssa tehtävään yhteistyöhön perustuvaan valtuutukseen.
- Liikkuva kohde suojataan minimietäisyydellä tai reitti ilmatilalohkolla.
- Reitti suojataan tarvittaessa ilmatilalohkolla, jossa rajoitukset/toimivalta ovat voimassa.

Suomen Ilmailuliitto – Finlands Flygförbund ry

Timo Latikka
toiminnanjohtaja

Suomen Ilmailuliitto on valtakunnallinen, kaikkien harrasteilmailumuotojen kansallinen edunvalvontajärjestö. Yksi sen vanhimpia ja perinteisimpiä harrastelajeja on lennokkiurheilu. Uusin lajimme on multikoptereiden FPV-lennätys. Suuri joukko lennokkiharrastajia on myös nopeasti kasvavan miehittämättömän ilmailun yritystoimijoita. Merkittävä osa lennokkiharrastajista ilmailee myös muulla tapaa.

Suomessa on lennokkilajin toimintaa varten noin 70 lennätyspaikkaa. Valvomattomat lentopaikat ovat myös suosittuja lennätyspaikkoja. Osalla näistä lennätyskorkeuden ylittäminen (yli 150m maanpinnasta) on sallittu erilliseen ylärajaan saakka. Lähes kaikilla lentoasemilla on määritelty lennokkien lennätysalue ja menetelmät.